

ת"פ 58591/08/18 - מדינת ישראל נגד ארז גרייף

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 58591-08-18 מדינת ישראל נ' מלול ואח'

בפני
בעניין: כבוד השופט עמי קובו
מדינת ישראל

המאשימה

נגד

ארז גרייף

הנאשם

ב"כ המאשימה: עוה"ד איריס פיקר ואפרת פאר

ב"כ הנאשם 2: עו"ד אבי חימי

גזר דין בעניין הנאשם 2

רקע

1. הנאשם 2 (להלן: "הנאשם") הורשע בהתאם להודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן בעבירות כדלקמן:

א. **החזקת סם שלא לצריכה עצמית**, עבירה לפי סעיף 7(א) ביחד עם סעיף 7(ג) בפקודת הסמים המסוכנים, [נוסח חדש], תשל"ג-1973 (להלן: "הפקודה").

ב. **החזקת כלים** המשמשים להכנת סם מסוכן או לצריכתו, עבירה לפי סעיף 10 בפקודה.

2. על-פי המתואר בעובדות כתב האישום המתוקן, בין המועדים 13-15.8.18 שהה הנאשם 1 בחופשה בהולנד ואפשר לנאשם להתגורר בביתו (להלן: "הבית"). במהלך תקופה זו, **החזיק הנאשם בבית שני בקבוקי יין המכילים נוזל של סם מסוכן מסוג קוקאין, שאותם רכש מאדם שזהותו אינה ידועה למאשימה. במהלך שהותו בבית, יצר הנאשם קשר עם הנאשם 3 וביקש ממנו להגיע לבית ולסייע לו לייבש את נוזל הסם ולהפכו לאבקת סם. בהמשך לכך, הנאשם 3 נענה לבקשה, הגיע לבית ויחד ייבשו הנאשם והנאשם 3 את נוזל הסם עד אשר הפך לאבקת סם מסוג קוקאין. בהמשך צרכו השניים יחדיו חלק מסם הקוקאין. לצורך הכנת האבקה, השתמשו הנאשם והנאשם 3 בכלים שונים לרבות תנור ייבוש, תבניות זכוכית, צלחת, כף וכפית. סמוך לאחר שובו של הנאשם 1 לישראל, מצא את סם הקוקאין באחד מחדרי הבית, התקשר לנאשם וביקש ממנו לבוא ולקחת את סם הקוקאין. הנאשם הבטיח להגיע באותו היום והנאשם 1 החזיק את הקוקאין בביתו עד להגעתו של הנאשם. ביום 16.8.20 במסגרת חיפוש משטרתי בבית, נתפס סם מסוג קוקאין במשקל כולל של 1,029.44 גר' נטו בשווי כולל מוערך של לפחות 617,400 ₪.**

3. לשם השלמת התמונה יובהר כי הנאשם 1 הורשע במסגרת אישום זה בעבירה של אי מניעת פשע והנאשם 3 הורשע בסיוע להחזקת סם שלא לצריכה עצמית ובסיוע להחזקת כלים המשמשים להכנת סם מסוכן או לצריכתו. באישום נוסף בכתב האישום המתוקן, הורשע הנאשם 1 בעבירות של ייצור, הכנה והפקה של סם, החזקת סם שלא לצריכה עצמית, החזקת כלים להכנת סם והנאשם 3 הורשע בעבירת סיוע לייצור, הכנה והפקה של סם מסוכן. הנאשם 1 נדון לעונש של 3 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות לצד ענישה נלווית וחילוט של 25,000 ₪. הנאשם 3 נדון, בהסכמה, לעונש של 4 חודשי מאסר בעבודות שירות לצד ענישה נלווית.

4. הצדדים הגיעו להסדר דיוני, לפיו הנאשם הודה והורשע בכתב האישום המתוקן והופנה לקבלת תסקיר שירות המבחן. **הוסכם כי המאשימה תעתור לעונש ראוי של עד 36 חודשי מאסר**, מאסר על תנאי וחילוט ואילו ההגנה תהיה חופשית בטיעוניה. לעניין החילוט הוסכם שהמאשימה תבקש לחלט מתוך הסכום שנתפס בחשבון הבנק של הנאשם סך של 50,000 ₪. הוסכם בין הצדדים שרכבו של הנאשם - ישוחרר. בהתאם להסכמת הצדדים הנאשם הוכרז סוחר סמים.

תסקירי שירות המבחן

5. על פי תסקירי שירות המבחן, הנאשם בן 32, רווק, סיים 12 שנות לימוד ושירת שירות צבאי מלא כלוחם. לאחר שחרורו מהצבא, עבד במשך מספר שנים במדינות שונות, תחילה בדרום אפריקה ובהמשך באירופה, בתחום המכירות והמזון. בהמשך טס לטיול בהודו, שם נפצע בתאונת דרכים ושב לישראל לשם קבלת טיפול רפואי. מאז עבד בתחום המסעדות. כנער חבר לחברה שולית באזור מגוריו ומגיל 17 החל לצרוך סמים מסוג קנאביס. לאחר שחרורו מהצבא, החל לצרוך סמים מסוגים שונים ולאחר תאונת הדרכים שעבר, החל לצרוך בנוסף גם תרופות לשיכוך כאבים וגם להן פיתח התמכרות.

ביחסו לעבירה, הנאשם הודה ונטל אחריות למעשיו. מסר שקיים קשרים חברתיים עם הנאשמים 1 ו-3, וכי בתקופה הרלוונטית לכתב האישום, בעת שהנאשם 1 שהה בחופשה בחו"ל, הוא התגורר בביתו, רכש מחבר אחר את סם הקוקאין שהגיע בשני בקבוקי יין ובמצב נזלי. הנאשם מסר כי רכש את הסם שלא לצורך מכירתו, והסביר כי רכש את הנזל בסכום נמוך מהרגיל ולא שיער כי הוא יכיל כמות גדולה כפי שהתגלה בהמשך. הוא הפך את הסם לאבקה לשם צריכתו. בנוסף מסר הנאשם שבמהלך השנים פיתח תלות בסמים וחיו התנהלו סביב השימוש בסמים. ביטא רצון לערוך שינוי באורח חייו, כשהוא הכיר בהשפעת הסמים על תפקודו בכל תחומי חייו ובמחירים שמשלם על התמכרותו. בשלב המעצר, המליץ שירות המבחן על שילובו של הנאשם בטיפול בקהילה טיפולית ובחודש נובמבר 2018 **שולב בטיפול בקהילה הטיפולית "אילנות"**. תחילה שולב באשפוזית לשם גמילה פיזית ובהמשך לכך שולב בטיפול כוללני בקהילה. שירות המבחן התרשם מאדם ללא עבר פלילי, בעל אינטליגנציה גבוהה ויכולות להגיע להישגים, אשר במהלך תקופת לימודיו ושירותו הצבאי תפקד באופן תקין ומסתגל. הנאשם התפתח במשפחה בה ההורים ענו על צרכיו החומריים אך התקשו לספק את צרכיו הרגשיים ולהוות דמויות מכוונות ומציבות גבול. על רקע מאפייני אישיותו וצרכיו בשייכות, חבר לחברה שולית ונחשף לסביבה עבריינית, שהיוותה עבורו מקור להזדהות שלילית ועמה החל צריכתו סמים. **במהלך השנים התמכרותו העמיקה והשפיעה על תפקודו בכל תחומי חייו. על רקע התמכרותו והיותו ממוקד בסיפוק צרכיו מוסברת התנהגותו בעבירה**. כגורמי סיכון ציין שירות המבחן את התמכרותו לסמים, חומרת העבירות והשלכות התמכרותו על תפקודו. כגורמי סיכוי לשיקום מנה שירות המבחן את היעדר עבר פלילי, היותו בעל כוחות ויכולות, תפקודו התקין בתופת לימודיו ושירותו הצבאי ושיתוף הפעולה עם גורמי הטיפול.

מעת לעת דווח שירות המבחן על התקדמותו של הנאשם בהליך הטיפול בקהילה הטיפולית. נמסר שהנאשם עומד בכללי המסגרת ומשתף פעולה בטיפול הפרטני והקבוצתי. תואר קושי בביטוי רגשי לקשיים עמם התמודד ובאשר לטיפול הקבוצתי תואר כי הצליח לשתף תוך **לקיחת אחריות מלאה על מעשיו כמו גם הסיבות שהביאו אותו לצריכת**

סמים. השלב באחרון בתוכנית הטיפול בקהילה, כלל שילובו של הנאשם בהוסטל מחוץ לגבולות הקהילה הטיפולית, ובמסגרת זו החל לעבוד באופן עצמאי בקייטרינג, התמיד בעבודתו, הפגין אחריות והתנהלות נכונה, שיתף בקשייו את גורמי הטיפול ובפער להתנהלותו בעבר הצליח לתת ביטוי רגשי לקשייו. גורמי הטיפול העריכו שהנאשם נתרם מהטיפול, מצליח להתבונן באופן ביקורתי על עצמו ובעל מוטיבציה גבוהה לעריכת שינוי בדפוסיו ההתמכרותיים. עוד נמסר שהפרוגנוזה לגביו חיובית במידה ויתמיד בהליך הטיפול ויסיים אותו.

בתסקיר המסכם דווח על ידי גורמי הטיפול שהנאשם עמד בכל שלבי הטיפול הנדרשים במסגרת הטיפול בהוסטל. כן נמסר שהנאשם משמש כרכז הדירה בה שהה במסגרת ההוסטל, וצפוי בתום הטיפול בהוסטל לעבור לדירת הבוגרים של ההוסטל, אשר תספק עבורו מסגרת מכילה ומוגנת שתאפשר התמקדות בשיקומו והתמדה בשגרת עבודתו ובהרגלים שהקנה לעצמו בשלב ההוסטל. הנאשם תאר שנתרם מהטיפול, כשהוא מצליח להיעזר בגורמי הטיפול, לשתף בתכנים אישיים ובדילמות עמן מתמודד, וכן שרכש כלים להתנהלות תקינה ללא שימוש בסמים. הנאשם ביטא תחושת סיפוק והצלחה מסיום הטיפול ולנוכח התרשמות גורמי הטיפול מתפקודו. הנאשם שיתף שמגוריו בהוסטל המרוחק מאזור מגוריו גורמים לתחושת ביטחון עבורו מתוך הבנה שסביבת מגוריו מהווה גורם סיכון עבורו. הביע נכונות למעבר לדירת מגורי בוגרי ההוסטל לשם המשך ההליך השיקומי ושמירת שגרת חייו. בתסקיר עדכון שהוגש ביום 6.8.20 דווח שבמהלך חודש מאי 20' הנאשם עבר להתגורר בדירת בוגרים הנמצאת בסמוך להוסטל ומשתתף בקבוצה טיפולית המתקיימת פעם בשבוע בדירה. גורמי הטיפול בהוסטל התרשמו שהתנהלותו של הנאשם ופעולותיו מבטאות את רצונו הכן של הנאשם בשינוי, וניכר שנתרם מהטיפול. הנאשם הביע חשש כי באם יוטל עליו עונש של מאסר לריצוי בעבודות שירות, יאלץ לשוב להתגורר בבית הוריו ויחשף מחדש לסביבת חבריו אשר יתכן שגם כיום מנהלים אורח חיים התמכרותי, מצב שעשוי להוות מצב סיכון עבורו שממנו מבקש להימנע.

בסיכום התרשם שירות המבחן שהנאשם עבר תהליך טיפולי ארוך ומשמעותי, אשר היה יעיל עבורו, ואפשר התבוננות פנימית על מצבו ועריכת שינוי בדפוסי חשיבה והתנהגות. כן התרשם שירות המבחן שהנאשם בעל כוחות ויכולות לתפקוד תקין ובהתאם לכך המליצו על צו מבחן למשך 18 חודשים במסגרתו הנאשם ישולב בטיפול ביחידה להתמכרויות באזור מגוריו והמשך ליווי ופיקוח על ההליך הטיפולי. עוד הוסיף שירות המבחן שלאור האתגרים הרבים העומדים בפני הנאשם ובכללם ניהול חיים עצמאיים, הומלץ להימנע מענישה קונקרטית וזאת כדי לאפשר לנאשם להתפנות להמשך הטיפול ולייצב מצבו הכלכלי. לפיכך הומלץ על מאסר על תנאי לצד צו המבחן.

ראיות לעונש

6. **הגב' מירה גרייף, אם הנאשם -** העידה והגישה מכתב (נ/2) - היא עוסקת במחקר בתפקיד הנדסאית כימיה ובעלה עובד בחברת החשמל. לפני כ-3 שנים הנאשם עבר להתגורר במרכז הארץ, נרשם ללימודים ובהמשך החל ללמוד במכינה. ההורים שמחו שהנאשם החל ללמוד, ואז הנאשם נעצר. בני המשפחה נדהמו מהמצב, וכשהנאשם היה עצור במשך כמה חודשים הם הגיעו לבקרו כל שבוע והיה להם מאוד קשה להתאושש. העבירה שהנאשם עבר היא חמורה מאוד, מנוגדת לערכי המשפחה ולתפיסת עולמה, והם לא ידעו כיצד להתמודד עם המצב. השתלבותו של הנאשם בקהילה הטיפולית "אילנות" החלה כקושי גדול לנוכח הניתוק הקשה ממנו, ורק לאחר חודש הותר לו ליצור קשר טלפוני מוגבל עם בני המשפחה. בהמשך החלו לבקרו בקהילה, קיימו שיחות עם צוות הטיפול, השתלבו בטיפול משפחתי, והבינו שכמשפחה הם חייבים להתמודד. כל המשפחה התגייסה לטובת העניין. הבינו את חובתם לשתף פעולה כדי לעזור לנאשם לצאת מהתסבוכת שאלה הכניס את עצמו. הנאשם עבר הליך טיפולי במשך שנה בהצלחה יתרה. קיבל תפקידים ניהוליים, היה המתאם בין הצוות למטופלים עד שהגיע לתפקיד הבכיר ביותר בקהילה עבור מטופל. הנאשם סיים את הטיפול בחודש נובמבר ומשם עבר לדירת ההוסטל. הוא החל לעבוד בקייטרינג וההנהלה הייתה מאוד מרוצה מתפקודו בעבודה, העריכו את קישוריו כטבח, ואת יחסי האנוש הטובים שלו. הוא עבד במקום במשך חצי שנה

עד למשבר הקורונה ובקרוב יוכל לשוב לעבודה. הנאשם עבר תהליך קשה והמשפחה לוותה אותו לאורך כל הדרך וראו את השלבים שעבר. בזכות הגמילה קיבלו "בן חדש", הרבה יותר אחראי, ממושמע, לא מתפרץ ומקבל דברים בהבנה, ללא אימפולסיביות. הנאשם היה ממש בתהום, עלה מדרגה אחר מדרגה בתהליך קשה וכעת רואים את השיפור בזכות הצוות המטפל. הוא צפוי לסיים את שלב ההוסטל ולעבור לדירת בוגרים שממשיכה באותה מתכונת עם פיקוח של צוות אילנות. השיחות הפרטניות והקבוצתיות ימשכו, והנאשם מתכוון להתנדב בקהילה ולחזור ללימודיו. האם בקשה מבית השפט לסייע לנאשם להמשיך בהליך השיקום שאותו הוא עובר, ולאפשר את חזרתו לחברה כאדם משוקם.

7. **אישור ממקום עבודה בתחום ההסעדה (נ/1) -** מכתב נושא תאריך 6.5.20, המציין שהנאשם עובד בחברה מזה כ-6 חודשים, מבצע את עבודתו על הצד הטוב ביותר, אינו נעדר ומגיע בזמן.

טיעוני הצדדים

8. לטענת ב"כ המאשימה, עו"ד איריס פיקר ואפרת פאר, הערך המוגן שנפגע הוא הגנה על הציבור מפני נזקים הנלווים לשימוש בסמים מסוכנים. נזקי הסמים כוללים גם את הנזקים הנובעים מהעבירות שבמצעים המכורים לסמים כדי לממן את צריכת הסם. הפגיעה בערך המוגן היא מאוד משמעותית שכן מדובר בסם מסוג קוקאין שהוא מהקשים שבסמים במשקל של 1 ק"ג. חלקו היחסי של הנאשם בעבירה - הנאשם הוא השני בכתב האישום, ועל הנאשם 1 נגזרו 3 חודשי מאסר בעבודות שירות ועל הנאשם 3 נגזרו 4 חודשי מאסר בעבודות שירות. מבחינת מדרג החומרה, עיקר האשמה היא על הנאשם הזה. הנאשם 1 הקים מעבדה בחיתוליה, ידע על החזקת הקוקאין מספר שעות בטרם הסם נתפס בביתו, והוא הורשע באי מניעת פשע בעניין זה. הנאשם 3 הוא בדרגת מסייע. יש לתת את הדעת שלעבירה קדם תכנון. העבירה בוצעה למטרות כלכליות ובכתב האישום צוין שווי הסם. הנזק הפוטנציאלי עצום לנוכח כמות הסם וסוגו. המאשימה עתרה למתחם עונש הנע בין 4 ל-6 שנות מאסר והסכימה לחריגה מסוימת ממתחם העונש משיקולי שיקום, אך לא כהמלצת שירות המבחן. אין חולק שהתסקירים הם חיוביים, והנאשם עבר את כל שלבי הטיפול בקהילה ובהוסטל. שירות המבחן בא בהמלצה למאסר על תנאי כדי לא לקטוע את ההליך השיקומי, אך המאשימה סבורה שאם הנאשם השתקם, הוא יכול לשמור על השיקום גם במסגרת מאסר. משכך עתרה המאשימה לעונש של שנתיים וחצי מאסר בפועל, וזאת על אף שבהסדר הטיעון הוסכם שתעתור לעונש בן 36 חודשי מאסר. בעבירות סמים על פי פסיקת בית המשפט העליון אין עדיפות ברורה לשיקולי שיקום, אלא יש לאזנם עם שיקולי שמירה על שלום הציבור, הרתעה והלימה. בנוסף לכך עתרה המאשימה להורות על חילוט של ₪ 50,000 לצד מאסר על תנאי וקנס.

9. לטענת ב"כ הנאשם 2, עו"ד אבי חימי, הנאשם שירת ביחידה קרבית, השתתף בפעולות מבצעיות, ולאחר שירותו הצבאי נסע לחו"ל. המצב השתבש והוא שב לישראל, עזב את בית הוריו והגיע לעיר הגדולה. נרשם למכינה, התחבר לאנשים מורכבים, והחל להשתמש בקוקאין. משימוש במסיבות הוא עבר לשימוש מאסיבי וכך הגיע לביצוע העבירה. הנאשם העומד כיום בפני בית המשפט הוא אדם שונה, יש לו תובנה, הוא אינו נרקומן ואין לו תפיסה ערכית של נרקומן כפי שהייתה לו בעת ביצוע העבירה. הסם הזה אכל כל חלקה טובה באישיותו ובהתנהלותו. אין בתיק ראיות לסחר בסמים. כבר בימים הראשונים בבית המעצר הוא נכנס לקריז, הפנו אותו לנרקולוג ושם הוא הבין שעליו לעבור גמילה. בסופו של יום הוא הופנה לקהילה הטיפולית "אילנות". מדובר בתהליך קשה מאוד של עבודה ועשייה והשינוי שעבר הנאשם הוא דרמטי. בחודש הראשון לא היה לו קשר עם הוריו ואסור היה לו לקיים שיחות טלפוניות כלל. בשלב זה נוהגים בו כמו בטירונות, כך ש"שוברים" אותו כדי לבנות אותו מחדש. בשלב הקליטה הראשוני מתקיימות שיחות רבות, כשעל המטופל להיות אקטיבי ולא פסיבי, היה עליו להגיד היכן טעה ומה הן הנורמות שלו. כך בכל יום מהשעה 6:00 בבוקר ועד לשעה 22:00 בלילה. מתוך 14 אנשים שהחלו את השלב הראשון נותרו שלושה, בשל הקושי המתואר. גם בשלבים הבאים קיים סינון מאוד משמעותי. בשלב הטיפול הבא, ההורים מצטרפים. במסגרת הטיפול ניתן לראות שינוי בחשיבה. מדובר באדם מן הישוב, שמאז שנעצר הושקע בו רבות והוא יכול להשיב לחברה בגין הנזקים שגרם. אין פה פגיעה ישירה באחר, אלא הוא גרם נזק לעצמו ולבני משפחתו. הוא הגיע לדירת ההוסטל, שם יש מדריך

צמוד, הוא השלב בעבודה במטבח, הוא עובד במטבח ומבין שכל עבודה מכבדת את בעליה. לאור ההליך המשמעותי שעבר, עותרת ההגנה לאמץ את המלצת שירות המבחן. קיימים תיקים מיוחדים שבהם יש לפעול בדרך אחרת ושונה, ויש צורך בענישה מיוחדת, שכן שליחתו כיום למאסר ואף בעבודות שירות אינה סבירה שכן יש לאפשר לו להשתקם. השתתף קנס משמעותי, תיפול בסופו של דבר על הוריו.

10. הנאשם טען כי סיים 12 שנות לימוד עם בגרות חלקית, התגייס ליחידה קרבית, עבר טירונות, אימון מתקדם בתותחנים, קורס מ"כים והיה מפקד צוות. השתתף בלא מעט פעילויות בשטחים חווה חוויות רגשיות כבדות. כשסיים את שירותו הצבאי כחייל מצטיין, נסע לחו"ל ושהה שם במשך תקופה. שם צרך סמי מסיבות. בהמשך נפצע, קיבל משככי כאבים, והחל במדרון השימוש בסמים תוך שהכיר את עולם הסמים הקשים. הוא עזב את אירופה, הגיע למרכז הארץ, נרשם ללימודים, וברגע שהחל את לימודיו נעצר. הוא הגיע לתחנת המשטרה בעצמו במטרה שלא יחפשו אחריו. התקשה להסתגל למעצר. הופנה לנרקולוג שניסה לסייע וביקש מקצין המבחן להשתלב בטיפול גמילה, משום שהבין שהפך לנטל על החברה. הוא לא סחר בסמים, אלא השתמש בסמים כדי למלא בור שלא קיים. התקבל לקהילה הטיפולית אילנות, התהליך שעבר שם היה קשה מאוד, זו "טירונות" שבה מתעסקים ברגשות באופן מעמיק, בקבוצות ובשיחות פרטניות. החל את השלב הראשון בניתוק מהמשפחה, ובהמשך בקשר טלפוני קצוב. בשלבים הבאים הטיפול הקבוצתי עסק יותר בנפש. הוא הגיע מרוסק נפשית ופיזית, אולם הצליחו שם להרים אותו על רגליו ולבנות מחדש את הערכים שתמיד היו לו. התחיל להתקדם בתפקידים, קיבל סמכויות ורכש את אמון הצוות. הצוות קידם אותו לתפקיד מפתח וכך גם כיום - כאחראי על 8 אנשים ועל כלכלת הבית. בנוסף הוא אחראי על הקשר עם הקהילה. מקיים קשר קבוע עם הצוות, גם לאחר שסיים את הטיפול, מתייעץ עמם בכל דבר, חושש ללכת בדרך ללא תמיכתם. משתתף כיום ב-6 קבוצות בשבוע, בסופי שבוע נמצא בבית הוריו. בכל יום מסיים את עבודתו, מגיע לדירה והולך לטיפול קבוצתי עם המדריך. עשה הכול כדי להתמיד בדרך שהצילה את חייו. הציעו לו לבוא בהתנדבות לקהילה ולעזור לאנשים הנמצאים בתחילת הדרך, בכך שישתף בסיפור חייו. השלב הבא הוא מעבר לדירת לוויין שהיא עדיין בפיקוח של הצוות, ביצוע בדיקות שתן ומגורים בחברת נקיים, הנמצאים ביחד, ונתמכים אחד בשני. ברצונו להפוך לאזרח שנותן ולא רק לוקח.

דין - קביעת מתחם העונש ההולם

11. כתב האישום מתאר אירוע אחד, ומכאן שיש לקבוע בגינו **מתחם עונש הולם אחד**.

הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירה הם הגנה על בריאות הציבור ושלומם מפני הנזקים הנלווים לשימוש בסמים מסוכנים. נזקי הסמים כוללים נזקים ישירים למכורים לסמים, אשר פעמים רבות נופלים כנטל על החברה, ונזקים עקיפים שנגרמים כתוצאה מביצוע עבירות על ידי המכורים לסמים לשם מימון רכישת הסמים. בית המשפט העליון עמד על חומרתן של עבירות הסמים, לרבות של עבירת החזקת הסמים המסוכנים שלא לצריכה עצמית, ובפרט כאשר מדובר בכמויות גדולות של סמים קשים, ובהם סם מסוג קוקאין אשר נמנה על הקשים שבסמים. הענישה בעבירות אלה נועדה בעיקרה לשרת את עקרון ההלימה וכן להעביר מסר חד משמעי של הרתעה ביחס לעבריינים פוטנציאליים. הצורך בענישה מחמירה על מבצעי עבירות סמים נועדה לתמוך במאבק בנגע הסמים. בית המשפט שב וקבע כי כדי לעמוד על עקרון ההלימה, יש להתאים את העונש לחומרת המעשים אשר נמדדת בבחינת אופי העבירה, חלקו של הנאשם בביצועה, סוג הסם וכמותו. ככלל, נסיבותיו האישיות של נאשם ייסוגו בפני האינטרס הציבורי שבהחמרת הענישה בגין עבירות מסוג זה (כב' השופט י' אלרון בע"פ 8048/19 **פיצ'חדזה נ' מדינת ישראל** [4.6.20], כב' השופט נ' הנדל בע"פ 6165/16 **כהן נ' מדינת ישראל** [19.7.17], כב' השופט דנציגר בע"פ 4597/13 **פיצו נ' מדינת ישראל** [22.9.14] וכן ע"פ 211/09 **אזולאי נ' מדינת ישראל** [22.6.10]).

12. בחינת **מידת הפגיעה בערך המוגן** מובילה למסקנה כי הפגיעה היא ברף בינוני-גבוה וזאת בהינתן סוג הסם - קוקאין - שהוא מהקשים שבסמים, ומשקלו המשמעותי - 1 ק"ג.

במסגרת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה (סעיף 40 ט' לחוק), יש לתת את הדעת שהנאשם החזיק בדירה שני בקבוקי יין המכילים סם מסוג קוקאין שאותו רכש מאדם אחר. הנאשם יצר קשר עם הנאשם 3 כדי שיסייע לו לייבש את נזל הסם לשם הפיכתו לאבקת סם. כשהגיע הנאשם 3 למקום, שניהם יבשו את סם עד להפיכתו לאבקת סם מסוג קוקאין ובהמשך לכך צרכו חלק מהסם. הנאשם ונאשם 3 השתמשו בכלים שונים לצורך ייבוש נזל הסם לאבקה. חלקו של הנאשם הוא המרכזי והדומיננטי בביצוע העבירה - הוא זה שרכש את הסם והוא זה שפעל לייבש אותו ולהפוך אותו מנזל לאבקה - כל זאת כאשר הנאשם 3 סייע לו והנאשם 1 לא פעל למניעת העבירה. הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה הוא רב לנוכח כמותו המשמעותית של הסם, אשר אילו כמות זו של סמים הייתה מופצת לציבור, היה נגרם נזק רב למשתמשים בסמים וכן לציבור הרחב, הואיל וסמים מסוג זה הם מחוללי פשיעה. הסיבה שהביאה את הנאשם לביצוע העבירה היא התמכרותו לסמים. מדובר בסם בשווי של מאות אלפי ₪.

13. בחינת מדיניות הענישה הנוהגת מעלה כי במקרים דומים הוטלו על נאשמים עונשי מאסר במנעד רחב כמפורט להלן:

א. בע"פ 4597/13 פיצו נ' מדינת ישראל (22.9.14), דחה בית המשפט העליון ערעורו של נאשם אשר הורשע לאחר ניהול הוכחות בעבירות של החזקת סם שלא לצריכה עצמית, קשר לפשע וייצור, הכנה והפקת סם. הנאשם, אזרח קולומביה, הגיע לישראל לאחר שקשר עם אחר כדי להשביח סם מסוג קוקאין שהיה אצל האחר. הנאשם והאחר ביצעו תהליכים שונים בסם ונתפסו בדירה בה הוחזק הסם מסוג קוקאין במשקל של 700 גר'. בית המשפט קבע מתחם עונש הנע בין 4 ל-7 שנות מאסר בפועל והשית על הנאשם עונש של 5.5 שנות מאסר בפועל. בית המשפט העליון אישר את מתחם העונש ההולם ואת העונש שהוטל על הנאשם, תוך שהפנה לחומרה הכרוכה בכמות הסם אותה החזיק הנאשם והצורך במאבק בתופעת הסמים.

ב. בע"פ 1277/17 מדינת ישראל נ' בלומנטל (21.5.17) קיבל בית-המשפט העליון באופן חלקי את ערעור המאשימה על קולת העונש שנגזר על נאשם שהורשע על-פי הודאתו בעבירות של החזקת סם מסוכן שלא לצריכה עצמית, הכנת סם מסוכן והחזקת כלים. הנאשם החזיק סם מסוג קוקאין במשקל של 1,800 גר' נטו במצב נוזלי, שאינו טהור. הנאשם עשה פעולות לשם הכנת הסם. בית המשפט המחוזי קבע מתחם שבין 4 ל-6 שנות מאסר, וגזר על הנאשם, בעל עבר פלילי, 4 שנות מאסר בפועל, לצד הפעלת עונש מאסר על תנאי. בית-המשפט העליון קבע שאלמלא הליך הגישור שהתקיים, היה מקום להחמיר בענישה, ובסופו של דבר התערב רק לעניין הפעלת עונשי מאסר על תנאי (סה"כ 5 שנים ושלושה חודשים).

ג. בע"פ 4203/14 כהן נ' מדינת ישראל (14.5.15) נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע, לאחר ניהול הוכחות, בעבירות של החזקת סם שלא לצריכה עצמית, והחזקת כלים לסם, לצד נהיגה ללא רישיון והפרעה לשוטרי במילוי תפקידו. בביתו של הנאשם נתפסו חמישה גרביים ובהם קוקאין במשקל 208 גר' וכן 189 גר' חשיש. הנאשם בעל עבר פלילי מכביד. נקבע מתחם שבין 3 ל-5 שנות מאסר, והנאשם נדון לארבע שנות מאסר בפועל, וכן הופעל מאסר על תנאי של 10 חודשים במצטבר. בית המשפט העליון אישר את המתחם ואת העונש.

ד. בע"פ 4887/18 יונייבה נ' מדינת ישראל (8.5.18), קיבל בית המשפט העליון ערעורה של נאשמת אשר הורשעה על פי הודאתה בעבירה של החזקת סמים שלא לצריכה עצמית. הנאשמת החזיקה על גופה סם מסוג קוקאין במשקל של 490.5 גר'. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הנע בין 3 ל-7 שנות מאסר בפועל. הנאשמת תושבת רוסיה, ללא עבר פלילי, בעלת רקע רפואי מורכב נדונה לעונש של 4 שנות מאסר בפועל לצד ענישה נלווית. בית המשפט העליון החליט להקל בעונשה בהתחשב במצבה הרפואי, בדידותה בישראל וזיקתה לארץ מוצאה והעמיד את עמוד 6

עונשה על 3.5 שנות מאסר בפועל.

ה. בע"פ 2823/17 **פפאשבילי נ' מדינת ישראל** (25.3.18), קיבל בית המשפט ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירה של החזקת סם שלא לצריכה עצמית. הנאשם החזיק במחסן בדירתו סם מסוג קוקאין במשקל של **201.99 גר'** וכלים להכנת סם. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש הנע בין 3 ל-5 שנות מאסר בפועל**. הנאשם מכור לסמים, השתלב בטיפול גמילה במסגרת מעצרו, נדון לעונש של **42 חודשי מאסר בפועל** וכן הופעל במצטבר עונש מאסר על תנאי (סה"כ 60 חודשים). בית המשפט העליון נתן דעתו להתמדת הנאשם לאורך תקופה ממושכת בטיפול הגמילה והקל באופן הפעלת המאסר על תנאי (סה"כ 54 חודשים).

ו. בע"פ 8820/14 **שחר נ' מדינת ישראל** (17.5.15), דחה בית המשפט העליון ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירת החזקת סמים שלא לצריכה עצמית. הנאשם החזיק בביתו סם מסוג קוקאין במשקל של **112 גר'** ו-3.7 ג' חשיש. במסגרת הסדר טיעון בין הצדדים הוסכם שהמאשימה תעתור לעונש של 36 חודשי מאסר וההגנה תהא חופשיה בטיעונה. בית המשפט קבע **מתחם עונש הנע בין 3 ל-5 שנות מאסר בפועל** והשית על הנאשם, בעל עבר פלילי, עונש של **36 חודשי מאסר בפועל**.

ז. בע"פ 5958/13 **סבג נ' מדינת ישראל** (29.7.14) נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירה של החזקת סם שלא לצריכה עצמית, ובניסיון לבצע עבירה זו. הנאשם קיבל לידי חבילה אשר נשלחה מחו"ל והכילה **453 גרם קוקאין** (המשטרה הוציאה את מרבית תכולת החבילה). בית המשפט קבע מתחם עונש הולם שנע בין **שנתיים לשש שנות מאסר בפועל**. נאשם ללא עבר פלילי. נדון **ל-3 שנות מאסר בפועל**.

ח. בע"פ 2646/15 **מדינת ישראל נ' אבו בכר** (16.7.15) נדחה, בדעת רוב, ערעור המאשימה על קולת עונשו של נאשם אשר הורשע בעבירות של החזקת סם שלא לצריכה עצמית, והסתייעות ברכב לביצוע פשע. הנאשם נסע ברכב והחזיק בו סם מסוג **הרואין** במשקל של **990 גר'**. הוסכם כי הנאשם היה בלדר. נקבע מתחם שבין **24 ל-48 חודשי מאסר בפועל**. לחובת הנאשם עבר פלילי. נדון **ל-34 חודשי מאסר בפועל**. בית-המשפט העליון קבע כי ניתן היה להטיל על הנאשם עונש חמור יותר, אך לאור העונש המקל שהוטל על המסייע, אין להחמיר בעונשו. דעת המיעוט סברה שיש להטיל על הנאשם 4 שנות מאסר.

ט. בע"פ 4592/15 **פדידה נ' מדינת ישראל** (8.2.16), דחה בית המשפט ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירות של קשירת קשר ובהחזקת סם שלא לצריכה עצמית. הנאשם נהג מונית, החזיק סם מסוג קוקאין במשקל של **481.6 ג'** לצורך העברתו לאדם אחר. במהלך נסיעתו, נתפס כשהסם נמצא מתחת למושב הנהג. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש הנע בין 2 ל-6 שנות מאסר בפועל**. הנאשם, ללא עבר פלילי, נדון **ל-30 חודשי מאסר בפועל**. בית המשפט העליון קבע כי בהתחשב בטיב הסם ובכמותו, העונש שהושת על הנאשם הוא קל ואין מקום להפחתה נוספת.

י. בע"פ 10173/16 **מדינת ישראל נ' טאהא** (14.2.17) התקבל באופן חלקי ערעור המאשימה על קולת עונשו של נאשם שהורשע בעבירה של החזקת סם שלא לצריכה עצמית. בהתאם לסיכום עם אדם אחר, היה אמור האחר לספק לנאשם 300 גרם קוקאין. הנאשם הגיע למקום וקיבל לידי **קוקאין במשקל של 302 גר'** מחולק לאריזות, ונעצר כשברשותו הסם. הנאשם לא היה המרכזי בפרשה. לנאשם עבר פלילי עשיר. בית-המשפט המחוזי קבע **מתחם שבין 18 ל-36 חודשי מאסר**, וגזר על הנאשם **20 חודשי מאסר** בפועל וכן הפעיל מאסר על תנאי.

בית-המשפט העליון קבע כי אף שהעונש נוטה לקולא, אין להתערב בו, אך התערב באופן הפעלת התנאי כך שהנאשם ירצה 32 חודשים.

במאמר מוסגר יצוין כי בעבירה של יבוא סם מסוג קוקאין במשקל זהה של 1 ק"ג נקבע מתחם שבין 30 ל-60 חודשים (ראו ת"פ 17667-07-19 **מדינת ישראל נ' קאנו** [13.5.20]).

14. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין (סעיף 40 יג'), אני קובע כי **מתחם העונש ההולם הוא החל משלוש ועד לשש שנות מאסר בפועל**. בהקשר זה יש לתת את הדעת לכך שממילא לפי הסדר הטיעון הוסכם שהמאשימה תעתור לעונש של 36 חודשי מאסר בפועל, וכי בשלב הטיעונים לעונש עתרה המאשימה להטיל על הנאשם עונש מאסר בפועל למשך שנתיים וחצי. כלומר עתירת המאשימה היא לעונש נמוך מהרף התחתון של המתחם שנקבע, וזאת משיקולי שיקום.

חריגה מהמתחם משיקולי שיקום

15. כידוע, בית המשפט רשאי לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום. ככלל, הפרמטרים המרכזיים אשר ממצביעים על סיכויי שיקום הם המוטיבציה שהפגין הנאשם להשתקם; הליך של גמילה מהתמכרות שהוא עובר; השתלבות מוצלחת בהליכים טיפוליים שונים; אינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה; הבעת חרטה כנה על המעשים והפגנת אמפתיה כלפי נפגעי העבירה. בהקשר זה נקבע בפסיקה כי שילוב בין שינוי מהותי בהתייחסות הרגשית לאירוע העבירה המתבטא בנטילת אחריות, כפרה והבעת אמפתיה לנפגעי העבירה לבין אינדיקציות אובייקטיביות לקיומו של תהליך שיקומי-טיפול מוצלח וחזרה לדרך הישר, עשויים להצביע על "סיכוי של ממש לשיקום" כלשונו של סעיף 40ד(א) לחוק. דברים אלה זוכים למשנה תוקף מקום בו מדובר באדם צעיר ונעדר עבר פלילי (ראו דברי כב' השופט ד' ברק ארז בע"פ 6637/17 **קרנדל נ' מדינת ישראל** [18.4.18]).

16. יישום המבחנים האמורים לנסיבות המקרה דנן מעלה כי אכן הנאשם השתקם באופן מלא כדרישת סעיף 40ד' בחוק - ואף המאשימה אינה חולקת על כך. במקרה דנן, כפי שעולה מתסקירי שירות המבחן, מדובר בנאשם אשר צרך סמים מסוגים שונים ובמהלך השנים האחרונות התמכרותו לסמים העמיקה ופגעה בתפקודו במישורי חיו השונים. הנאשם השתלב בטיפול גמילה במסגרת הקהילה הטיפולית "אילנות", סיים את הטיפול בקהילה בהצלחה ובהמשך סיים גם את טיפול ההמשך בהוסטל. גורמי הטיפול דווחו שהנאשם עמד בכללי המסגרת, שיתף פעולה בטיפול, תוך ששיתף בתכנים אישיים ולקח אחריות מלאה על מעשיו והסיבות שהובילו אותו לצורך סמים. עוד נמסר שהנאשם מצליח להיעזר בגורמי הטיפול ולרכוש כלים להתנהלות תקינה ללא השימוש בסם. במהלך הטיפול בקהילה, קיבל הנאשם תפקידים משמעותיים במסגרת הקהילה, שהוו ביטוי להצלחתו בשלבי הטיפול השונים ויכולתו בנטילת אחריות. להתרשמות גורמי הטיפול, הנאשם נתרם מהטיפול בקהילה, הוא מצליח לבחון את התנהלותו באופן ביקורתי והוא בעל מוטיבציה גבוהה לערוך שינוי בדפוסי ובאורח חיו. במסגרת הטיפול בהוסטל הנאשם השתלב בעבודה באופן עצמאי, בה התמיד והפגין יכולות של אחריות והתנהלות נכונה. גורמי הטיפול בהוסטל דווחו שהנאשם עמד בכל שלבי הטיפול, משמש כרכז הדירה בה שוהה במסגרת הטיפול בהוסטל, ומצליח בביטוי רגשי לקשייו. גורמי הטיפול התרשמו שהנאשם נתרם מהטיפול וכי הפרוגנוזה לגביו חיובית. עם סיום הטיפול בהוסטל הנאשם עבר להתגורר בדירת הבוגרים של ההוסטל, אשר מהווה גורם תמיכה ומאפשר התמקדות בהמשך שיקומו. שירות המבחן התרשם שהנאשם עבר תהליך ארוך ומשמעותי אשר היה יעיל עבורו ואפשר לו לבחון באופן מעמיק את התנהלותו לאורך השנים ואת התמכרותו וכן אפשר לו לערוך שינוי בדפוסי חשיבה והתנהגות. מדובר בתהליך שיקומי-טיפולי ארוך וממושך אשר נמשך למעלה משנה וחצי (מתחילת נובמבר 2018). שירות המבחן התרשם בנוסף מכוחותיו של הנאשם ומיכולותיו לתפקוד תקין. לאור התרשמות זו המליץ שירות המבחן להטיל על הנאשם צו מבחן למשך שנה וחצי ולהימנע מהשתתפות עונש קונקרטי, בכדי לאפשר לנאשם לרכז כוחותיו בהמשך הטיפול. שירות המבחן סבר שאף אין מקום להשית על הנאשם עונש של עבודות שירות, ובמובן זה

מדובר בתסקיר יוצא דופן.

מכל המתואר וכן מדברי הנאשם, סבורני שעל פי הוראות סעיף 40 ד' בחוק, המסקנה היא שהנאשם השתקם באופן אשר מצדיק חריגה ממתחם העונש ההולם. כאמור לעיל, אף המאשימה - בהגנותה - סברה בעתירתה העונשית שיש לחרוג באופן משמעותי לקולה מהמתחם אשר לו עתרה של ארבע עד שבע שנות מאסר, ולהסתפק בעונש של שנתיים וחצי מאסר בפועל.

17. משנקבע כי קיימת הצדקה לחריגה לקולה ממתחם העונש ההולם, יש להמשיך ולבחון האם יש לגזור על הנאשם עונש "על פי שיקולי שיקומו" בלבד כלשון סעיף 40 ד' בחוק, קרי: להטיל על הנאשם עונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות השירות לתקופה המרבית, מתוך הכרה בכך ששיקומו של הנאשם מהווה אף אינטרס ציבורי, או שמא יש לאזן בין שיקול השיקום ליתר שיקולי הענישה - לרבות שיקול ההלימה אשר מהווה את שיקול הבכורה מבין שיקולי הענישה, ושיקול ההרתעה - באופן שיוטל על הנאשם עונש מאסר בפועל, לריצוי מאחורי סורג ובריח, שהוא נמוך מהרף התחתון של המתחם.

18. בפסיקה קיימים מקרים שבהם חרגו בתי המשפט ממתחם העונש ההולם ובכל זאת הטילו עונשי מאסר מאחורי סורג ובריח. ראו למשל ע"פ 8048/19 **פיצ'חדזה נ' מדינת ישראל** (4.6.20) (החזקת סם שלא לצריכה עצמית); ע"פ 671/19 **אבוטבול נ' מדינת ישראל** (7.10.19) (יבוא סם); ע"פ 6720/16 **מדינת ישראל נ' פלוני** (7.3.17) (הצתה); ע"פ 4876/15 **פלוני נ' מדינת ישראל** (3.12.15) (ניסיון אינוס); רע"פ 2361/20 **בן אדרת נ' מדינת ישראל** (6.4.20) (סחר בסמים והחזקת סמים שלא לצריכה עצמית); ת"פ (מח' מר') 22140-04-18 **מדינת ישראל נ' מוסקוביץ** (16.9.19) (יבוא סמים). בחלק מהמקרים בעבירות של החזקת סמים מסוג קוקאין בכמויות דומות ואף נמוכות מהמקרה הנוכחי, קבע בית המשפט העליון כי הקלה משמעותית בעונשו של נאשם בעבירות אלה תגרע מהאינטרס הציבורי ומשיקולי גמול והרתעה באופן החוטא לתכליות הענישה בעבירות הסמים (ראו דברי כב' השופט (כתוארה אז) א' חיות בע"פ 11469/05 **מדינת ישראל נ' עייש** [16.5.06] ודברי כב' השופט ג' קרא ברע"פ 6041/18 **כהן נ' מדינת ישראל** [22.10.18]). כידוע, בעבירות של החזקת סמים ובפרט סם מסוג קוקאין ובכמויות משמעותיות, עבירות שהן קשות לאיתור ותפיסה, ורווח כלכלי רב בצדן, קיים צורך להעביר מסר עונשי חד ומרתיע, ומכאן אף במקרים של חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם, ככלל, לא ניתן להסיג כליל את שיקולי ההלימה וההרתעה.

לצד זאת פעמים רבות במגוון עבירות חמורות, בחרו בתי המשפט לחרוג ממתחם העונש ההולם עד כדי הטלת עונש שירוצה בעבודות שירות. ראו למשל בע"פ 6637/17 **קרנדל נ' מדינת ישראל** (18.4.18) (קשירת קשר לפשע, סיוע לחטיפה, סיוע לתקיפה הגורמת חבלה של ממש ושיבוש הליכי משפט); ע"פ 861/18 **סבן נ' מדינת ישראל** (2.4.19) (יצור הכנה והפקת סמים, החזקת סמים שלא לצריכה עצמית, קשר לפשע והחזקת חצרים); ע"פ 779/15 **פלוני נ' מדינת ישראל** (12.4.15) (שוד באיומי סכין); ע"פ 911/14 **פלונית נ' מדינת ישראל** (4.11.14) (התעללות בקטין או חסר ישע); ע"פ 6321/18 **קריאף נ' מדינת ישראל** (18.12.19) (הפקרה לאחר פגיעה); ע"פ 2125/18 **דוד נ' מדינת ישראל** (18.12.18) (הלבנת הון, עדות שקר ושיבוש מהלכי משפט); ת"פ (מח' מר') 6788-06-16 **מדינת ישראל נ' בנעטיה** (14.6.18) (יבוא סמים); ת"פ (מח' מר') 59813-02-16 **בוגזלו נ' מדינת ישראל** (15.3.18) (סחר בנשק, מסירת ידיעה כוזבת ושיבוש הליכי משפט); ת"פ (מח' מר') 8843-02-15 **מדינת ישראל נ' בוז'רנו** (6.4.17) (יצור הכנה והפקת סמים, החזקת סמים שלא לצריכה עצמית וקשירת קשר לפשע); ת"פ (מח' מר') 11608-07-16 **מדינת ישראל נ' היימפלד** (6.1.19) (סיוע ליבוא סמים); ת"פ (מח' ת"א) 1574-04-18 **מדינת ישראל נ' פלוני** (11.5.20) (יבוא סם מסוכן).

השאלה אם ראוי לחרוג ממתחם העונש ההולם עד כדי הימנעות מהטלת מאסר בפועל, או שמא יש לחרוג מהמתחם

אך לא עד כדי הימנעות מהטלת מאסר בפועל, תלויה במספר פרמטרים, ובפרט מידת הצלחת השיקום מחד גיסא, אל מול חומרת העבירה מאידך גיסא. ככל שהעבירה בה הורשע הנאשם ונסיבותיה חמורות יותר, כך גובר הנטל המוטל על הנאשם להראות הליך שיקומי מתקדם יותר או סיכוי שיקום גבוהים יותר, כדי להצדיק חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם עד כדי הימנעות מהטלת עונש מאסר מאחורי סורג ובריח.

יצוין כי המחוקק הבחין בסעיף 40ד' לחוק העונשין בין מקרים שאינם בעלי חומרה יתרה שבהם אם מצא בית המשפט שהנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו, לבין מקרים שבהם היו מעשי העבירה ומידת אשמו של הנאשם בעלי חומרה יתרה, ובהם לא יחרוג בית המשפט ממתחם העונש ההולם, אף אם הנאשם השתקם או אם יש סיכוי של ממש שישתקם, אלא בנסיבות מיוחדות ויוצאות דופן. לפיכך, במקרים שבהם אין במעשיו של הנאשם משום חומרה יתרה, קיימת אפשרות לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו לפי שיקולי שיקומו, כלומר תוך מתן הבכורה לשיקול השיקום, על פני שיקול הלימה, אשר ככלל הוא השיקול אשר לו ניתנה הבכורה מבין שיקולי הענישה. שאלת קיומה של "חומרה יתרה" אינה יכולה להימדד אך מן העונש שקבוע לצדה של העבירה, אלא נגזרת אף ממעשה העבירה בנסיבותיו, מידת אשמו של הנאשם, ואף מתוצאות המעשים והפגיעה שנגרמה בגינם (ראו דברי כב' השופטת ע' ברון בע"פ 2125/18 **דוד נ' מדינת ישראל** [18.12.18]).

בנסיבות המקרה דנן, בין היתר בשים לב לכך שמדובר במעשה אחד שבסופו הסם נתפס מבלי שנעשה ניסיון לסחור בו, ואין המדובר בעבירה שבה קיים נפגע עבירה, סבורני כי אין המדובר במקרה בעל חומרה יתרה. אף המאשימה לא טענה זאת, וממילא הסכימה לחריגה ממתחם העונש ההולם. מנגד, מובן הדבר שאין בכך כדי להפחית ולו במעט מחומרת המעשים.

הנאשם השתלב בטיפול במסגרת קהילת "אילנות", סיים את הטיפול בהצלחה וכיום סיים גם את מסגרת ההוסטל לבוגרי הקהילה. קיים קשר בין ביצוע העבירה לבין התמכרותו לסמים, הקשורה בין היתר גם לקיום קשרים שוליים ולדפוסים שוליים, והטיפול האינטנסיבי שאותו עבר הנאשם בנושא התמכרותו לסמים ודפוסיו ההתמכרותיים והשוליים, הוביל לשיקומו ולהפחתה ניכרת בסיכון למעורבות נוספת בביצוע עבירות. לאחר ששמעתי את הנאשם עצמו, את דברי אמו ובא-כוחו, שוכנעתי כי ההליך הפלילי היה בעל השפעה משמעותית על הנאשם, וכי הנאשם הפיק את לקחו. הנאשם מפיק תועלת מרבית מהטיפול אשר אליו נרתם, באופן אשר מוביל למסקנה כי אף החברה תצא נשכרת משיקומו של הנאשם. השמתו של הנאשם כיום מאחורי סורג ובריח עלולה לכרסם באופן ניכר בהליך השיקום המשמעותי שהוא נרתם לו ולהוביל לנסיגה במצבו.

סבורני כי מסקנה זו עולה בקנה אחד עם המלצות **דין וחשבון הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים** (2015) (דוח ועדת דורנר), שם נקבע בין היתר כי במקום בו שיקולי ההלימה ואיון המסוכנות אינם מחייבים מאסר בין כותלי הכלא, וכשניתן לשלב את הנאשם בהליך שיקומי ממשי המותאם לצרכיו, מחוץ לכותלי הכלא, כי אז יש להעדיף את ההליך השיקומי על פני מאסר.

גזירת העונש המתאים לנאשם

19. בגזירת העונש המתאים לנאשם, בגדרי מתחם העונש ההולם, יש להתחשב **בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 יא'). במסגרת זו מן הראוי לתת את הדעת לכך שמדובר בנאשם כבן 32, אשר עד לשנים האחרונות תפקד במסגרות חיו השונות (בית ספר ושירות צבאי). מגיל צעיר צרך סמים ובמהלך השנים האחרונות התמכרותו לסמים העמיקה ופגעה בתפקידו בתחומי חיו השונים. ניכר כי מצבו זה, השפיע על ביצוע העבירה. הנאשם הודה באשמה בהזדמנות הראשונה ונטל אחריות לביצוע העבירה. הנאשם השתלב בטיפול ארוך ומשמעותי בקהילה

טיפולית ובהמשך לכך בהוסטל. הנאשם שיתף פעולה וסבורני שהנאשם הפיק תועלת מהטיפול והסיכון במצבו כיום פחת באופן משמעותי. מובן שעונש מאסר בכליאה יקשה על הנאשם בהיותו מאסר ראשון ובפרט לאחר הליך הטיפול המשמעותי שעבר, ותכניותיו להמשך שיקום חייו. כמו כן עונש מאסר יקשה על בני משפחתו, אשר בעקבות מעצרו של הנאשם התוודעו לחומרת מצבו והתגייסו לסייע לו בהליך השיקום. הנאשם נעדר עבר פלילי. כמו כן נתתי דעתי לתקופה המעצר שבה שהה הנאשם של למעלה מחודשיים וחצי (מיום 17.8.18 עד 4.11.18) ולכך שלאחר שחרורו ממעצר שהה בתנאי הקהילה הטיפולית.

20. בכל הנוגע לסוגיית **האחידות בענישה**, ביחס לעונשים שהוטלו על נאשמים 1 ו-3, יובהר כי על הנאשם 1 אשר הורשע באישום הראשון בעבירות של ייצור הגנה והפקה של סם מסוכן, החזקת סם מסוכן שלא לצריכה עצמית, החזקת כלים המשמשים להכנת סם, ובאישום השני באי מניעת פשע - הוטל עונש של שלושה חודשי מאסר לנשיאה בדרך של עבודות שירות. הנאשם 1 הקים מעבדה לגידול סמים מסוג קנאביס שכללה 106 שתילים במשקל של כ-700 גרם, וכן לא מנע את הפשע הנוגע להחזקת הקוקאין על-ידי הנאשם. הנאשם 3 הורשע באישום הראשון בסיוע לייצור הכנה והפקה של סם מסוכן, וכן באישום השני בסיוע להחזקת סם מסוכן שלא לצריכה עצמית, וסיוע להחזקת כלים המשמעים להכנת סם. באישום הראשון, הורשע הנאשם 3 בכך שסייע לנאשם 1 בהקמת המעבדה לגידול סמים מסוג קנבוס. באישום השני הורשע הנאשם 3 בכך שסייע לנאשם בהחזקת הסם שלא לצריכה עצמית. מבחינה עובדתית הנאשם 3 הגיע לבית לבקשת הנאשם, ויחד הם ייבשו את הנוזל עד אשר הפך לאבקת סם מסוג קוקאין. על הנאשם 3 נגזרו, בהסכמת הצדדים, ארבעה חודשי מאסר לנשיאה בדרך של עבודות שירות. מובן הדבר שעונשו של הנאשם, כמבצע עיקרי, אינו צריך להיגזר מעונשו של המסייע (נאשם 3), אך יש לתת את הדעת לייחס הולם בין העונשים אשר נגזרים על המבצע העיקרי ועל המסייע, בהתאם לחלקם היחסי במעשים, וזאת אף בשים לב לעובדה ששניהם נעדרי עבר פלילי.

21. נתתי דעתי לתסקיר שירות המבחן, אשר ממליץ להימנע מלהשית על הנאשם עונש מאסר, ואף לא עבודות שירות. מובן הדבר שאין מקום לאמץ את המלצת שירות המבחן להימנע אף מעונש של עבודות שירות, ואולם יש לתת משקל משמעותי לעמדת שירות המבחן לפיה יש להימנע מעונש של כליאה, וזאת הגם שמדובר בהמלצה בלבד.

באיזון בין השיקולים השונים, סבורני כי מדובר בשיקום יוצא דופן אשר מצדיק לגזור על הנאשם עונש לפי שיקול שיקומו, קרי של מאסר לנשיאה בדרך של עבודות שירות לתקופה המרבית שקבע המחוקק. בהקשר זה נתתי דעתי אף לעמדת המאשימה, אשר אמנם עתרה לעונש של מאסר בפועל, אך לא חלקה על כך שיש לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם.

בכל הנוגע לרכיבים הכספיים, הרי שהצדדים הסכימו על חילוט סך של 50,000 ₪. סבורני כי לנוכח השווי הרב של הסם אשר הנאשם החזיק בו בסך של כ-600,000 ₪, ולנוכח ההקלה בעונש המאסר, הרי שיש להשית על הנאשם קנס כספי מכביד, אשר יהווה אף עונש מוחשי ומרתיע עבורו.

כמו כן, בכל הנוגע לצו המבחן, סבורני כי יש להטיל על הנאשם צו מבחן לתקופה ממושכת יותר מזו שהמליץ עליה שירות המבחן.

סוף דבר

22. אשר על-כן, הנני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. **9 חודשי מאסר בפועל, לנשיאה בדרך של עבודות שירות.** עבודות השירות תבוצענה בהתאם להמלצת הממונה. תחילת עבודות השירות ביום 12.10.20.

עמוד 11

- ב. **12 חודשי מאסר על תנאי**, לבל יעבור הנאשם במשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר כל עבירה מסוג פשע לפי פקודת הסמים.
- ג. **חילוט סך של 50,000 ₪** אשר נתפסו, וזאת לטובת הקרן לפי פקודת הסמים.
- ד. **קנס כספי בסך של 60,000 ₪** או 180 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב-30 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, שהראשון שבהם ביום 1.4.21. אם לא ישולם תשלום כלשהו במועדו, תעמוד היתרה לפירעון מיידי.
- ה. **צו מבחן למשך שנתיים**. מובהר לנאשם כי אם לא יבצע את צו המבחן כנדרש, ניתן יהיה להפקיעו ולשוב ולגזור את דינו.

מזכירות בית המשפט תמציא העתק גזר דין לשירות המבחן.

זכות ערעור לבית-המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן היום, כ' אב תש"פ, 10 אוגוסט 2020, בנוכחות הצדדים.